

สรุป

จิตเวช

Updated ปี 2568

By พี่นุช St.nurse

เตรียมสอบสภา
,สอบรวบยอด,
สอบในชั้นเรียน

-key, concept
-ภาพสีทั้งเล่ม
-เทคนิคการจำเพียบ
#เล่มลายในตำนาน

สຸພາບຈິຕ *St. nurse* ແລະຈິຕພາບ

ชื่อหนังสือ : st.nurse สຸພາບຈິຕແລະຈິຕພາບ
ผู้เขียนและผู้จัดทำ : นางสาวอรนุช ปิยะวัฒนกุล, นพบบาลวิชาชีวัน
พิมพ์ครั้งที่ 6 : กรกฎาคม, 2568
เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ (ISBN) : 978-616-626-150-9
โรงพิมพ์ : บริษัท สไมล์สยามนรีนติ้ง เซอร์วิส จำกัด
55-55/1 ซอยเนินสิน แขวงออเงิน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 10220
โทรศัพท์ 0-2153-1613-5
จัดจำหน่ายโดย : นางสาวอรนุช ปิยะวัฒนกุล
424/41 หมู่ที่ 4 ต.บ้านใหม่ อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000

(สงวนลิขสิทธิ์หนังสือเล่มนี้ตามพระราชบัญญัติ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558
ไม่อนุญาตให้นำส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ไปลอกเลียนแบบ ทำสำเนา
ถ้าบรูป ถ้าบเอกสาร หรือวิธีใดก็ตาม และห้ามเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต
หรือช่องทางโซเชียล เช่น ไลน์ หรือวิธีใดก็ตาม ทั้งกรณีส่วนตัวและเชิงพาณิชย์
นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น
หากตรวจพบการละเมิดลิขสิทธิ์ มีโทษทั้งคดีอาญาและคดีแพ่ง)

สารบัญ

1.แนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ สำหรับการพยาบาลจิตเวช	1
2.เครื่องมือที่ใช้ในการพยาบาลจิตเวช	16
3.บทบาทของพยาบาลในการรักษาทางจิตเวช	33
-การรักษาด้วยยา	
-การรักษาทางจิตสังคม	
-การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการบำบัด	
-การจำกัดพฤติกรรม	
4.การพยาบาลเด็กและวัยรุ่นที่มีปัญหาจิตเวช	44
-IO, ASD, ADHD and LD	
-Conduct Disorder	
-Eating Disorder	
-Game and Internet Addiction	
5.การพยาบาลผู้ใหญ่ที่มีปัญหาจิตเวช	48
-ภาวะวิตกกังวล / เครียด / สูญเสีย / ซึมเศร้า / โกรธ	
-โรคจิตเวช	
-Personality Disorders	
-Substance-Related Disorders	
-Sexual Dysfunctions/ Paraphilic Disorders/ Gender Dysphoria	
6.การพยาบาลผู้สูงอายุที่มีปัญหาจิตเวช	67
7.การพยาบาลภาวะวิกฤตทางจิตใจและจิตเวชฉุกเฉิน	68

แนวคิดสุขภาพจิตและการเจ็บป่วยทางจิต

- ข้อสอบในลักษณะคนมา ถามว่า ใครสุขภาพจิตดี หรือ เสี่ยง

* สุขภาพจิตดี (Mental health)

จำ! “ยอมรับ ปรับตัว สัมพันธ์ภาพดี”
ไม่มีก. ขัดแย้งในใจ = สุขภาพจิตดี”
(ภาวนิตน์ ศรีมงคล, 2558)

ex. ผู้ใดมีสุขภาพจิตดี

- ก. ขี้แสบแสบใจ อารมณ์ดี
- ข. มุ่งมั่นตั้งใจ คิดว่าตนเองเก่งที่สุด
- ค. เป็นคนไม่เก่ง แต่หมั่นพัฒนาตนเอง

ตอบ ค.

คุณลักษณะ บุคคล สุขภาพจิตดี

มี self awareness

- ยอมรับในสิ่งที่ตัวเองเป็น
- หักพ้อใจในสิ่งที่ตนเองเป็น
- ปรับตัวได้โดยไม่เกิดความขัดแย้งในจิตใจ

* ปัญหาสุขภาพจิต
(Mental Illness)

- ไม่สามารถปรับตัวได้ -
- ต่อเหตุการณ์
- สัมพันธ์ภาพแย่
- ไม่พอใจในตนเอง

เจตคติต่อการเจ็บป่วยทางจิตเวช

- จิตเวชเหมือนโรคผ่านกาย
- ไม่ใช่เรื่อง ของค. อ่อนแอ
- เป็นก. เปลี่ยนแปลงของสารเคมีในสมอง

Neurosis VS Psychosis

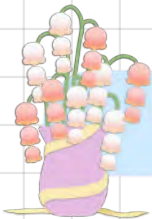
* ข้อสอบในสถานการณ์มาถามว่าเป็นโรคประสาทหรือโรคจิต

ไม่รู้ว่าตนเองป่วย, ไม่อยู่ในโลก-
ค. เป็นจริง

	Neurosis (โรคประสาท)	Psychosis (โรคจิต)
Behavior	✓	×
Daily life	✓	×
insight	✓	×
reality	✓	×

poor insight
out of reality

↓ จำว่า บั๊น - ได - สาบ - รัง (ภานิตน์ ศรีมงคล. 2558)
(Behavior - Daily - Insight - Reality)

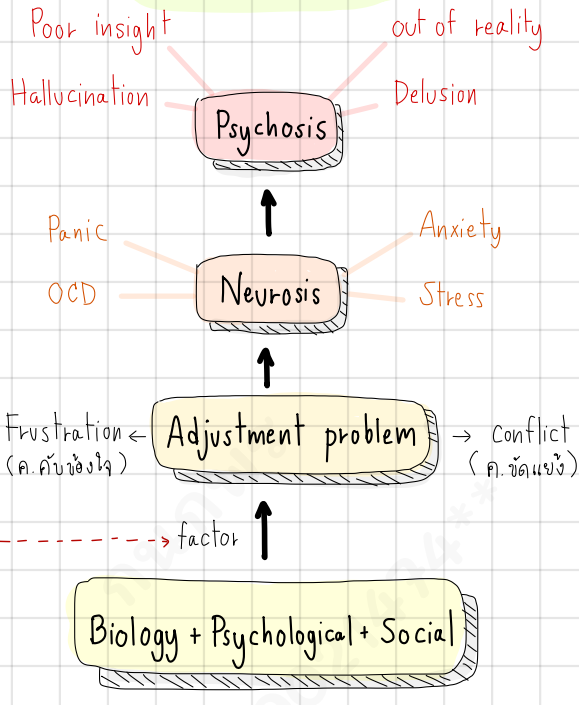
แนวคิดการดูแลต่อเนื่อง / แนวคิดจิตเวชชุมชน

- เติร์มมผู้ป่วยกลับชุมชน
- เบี่ยมบ้านเจอปัญหำจะแก่อ่างไร

Concept

- * ระบบการส่งต่อ
- สนธิรู้เข้า
- การมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน

★ Mental Illness

- ปัจจัยส่งเสริมหรือปัจจัยเสี่ยง (Predisposing factors)
 - ↳ ปัจจัยภายใน เช่น พันธุกรรม จิตใจ การเลี้ยงดู บุคลิกภาพ
 - ก.เจ็บป่วยทางกาย
- ปัจจัยกระตุ้น (Precipitating factors)
 - ↳ ปัจจัยภายนอก เช่น สวล, เสบรูกิจ, สังคม
 - จำว่า city = เมือง

* แยกให้ออกว่าเป็น Adjustment problem หรือ Neurosis หรือ Psychosis

↓ โรคประสาท ค. ขัดแย้ง, ค. คับข้องใจ ↓ โรคจิต

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทางการพยาบาลจิตเวช

↓ คำ Eng. ครึ่ง!

Analysis = วิเคราะห์

1) ทฤษฎีจิตวิเคราะห์

(Psychoanalytic theory)

①

พฤติกรรม (สัญชาตญาณ, จิตไร้สำนึก) เกิดจาก ประสบการณ์-
ในวัยทารก หรือ เด็ก, ประสบการณ์ที่ไม่ต้องการจำ

Id = สัญชาตญาณดิบ

Ego = เหตุและผล

Superego = ศีลธรรม

Id Ego Superego

ถูกเก็บกด (suppression)

เกิดปัญหาทางจิต

ก. จัดแข่ง ID กับ Superego

Ex. มันิสเจ้าระเบียบ ตรงต่อเวลา

แสดงว่า ตอนเด็กมีปัญหาระยะใด

= Anal stage

②

ระยะพัฒนาการ

การฟอร์มบุคลิกภาพ

Oral stage (0-1 ปี)

ระยะนี้ชอบดูด, เคี้ยว, กัด

ถ้าเด็กถูกห้าม ex. นมแม่ไม่พอกิน
< ได้รับก. ตอบสนองไม่เหมาะสม

ต่อมาเกิดพฤติกรรม "พูดมาก
ช่างนินทา, ก็นจับจิบ, สุกๆหรือ"

Anal stage (1-3 ปี)

- การขับถ่าย

ถ้าพ่อแม่เข้มงวดมากเกินไป

ex. ถูกบังคับก. การขับถ่าย / เกินอ่างน้ำ

เกิดพฤติกรรม
"เจ้าระเบียบ ตรงต่อเวลา กลัวค. ผิดพลาด"

Phallic stage (3-6 ปี)

= ระยะนี้ชอบลูบคลำอวัยวะเพศ

→ ระยะนี้ฟอร์มบุคลิกทางเพศ เช่น

พฤติกรรมทางเพศไม่เหมาะสม

• เด็ก ญ. รักพ่อเกลียดแม่ (เล็งแบบแม่)

• Latency stage

= ว่างเว้น

• Genital stage

= ตั้งแต่วัยรุ่น จนถึง ผ.ส.